

inskränkningar. Det är legalt möjligt, men politiskt omöjligt, ty en oerhörd reaktion skulle möta ett regeringsförslag av denna art. Men i ett socialiserat samhälle, där politik och ekonomi sammanfaller, blir en motsvarande aktion lätt och naturlig; den blir helt enkelt ett led i statens produktionsverksamhet.

Många socialister erkänner att en total socialisering måste leda till den politiska frihetens förintande. En så radikal socialist som Harold Laski ger indirekt detta erkännande då han skriver att i ett socialiserat samhälle all principiell opposition måste undertryckas, om den kan tänkas bli farlig för den bestående ordningen; han tröstar sig med att en ny sorts "frihet", främst innefattande ett slags kollektiv lyckokänsla, skall ersätta den förlorade! Det vore av betydelse om den svenska socialdemokratin bekände kort: står den på Wigforss linje, på Laskis linje eller hyllar den eventuellt någon tredje, ännu icke klart definierad åsikt om socialism och frihet?

191
20
219

26/8

Världspolitikens dagsfrågor,

den av Utrikespolitiska institutet utgivna skriftserien, har i år utkommit med fem nummer. Samtliga broschyrer behandlar i koncentrerad och lättläst form aktuella ämnen och är därför väl ägnade att tjäna allmänheten till upplysning. Ett mönster i sitt slag, klar och på ett självfallet sätt objektiv, är Olof Starkenbergs skildring av krigsansvarighetsprocessen i Finland. Uno Willers redogör med känd sakkunskap för Tyskland under året efter kapitulationen. Anna-Lenah Elgström visar en berömvärd strävan till försiktighet och oväld i sin framställning av Spanien under Francos regim. Agne Hamrin, som i egenkap av korrespondent följt Italiens utveckling under de senaste åren, har instruktivt belyst landets väg till demokrati. Lars Erik Thunholm behandlar ett mera speciellt och tekniskt ämne, Bretton Woods-överenskommelsen, men lyckas ge en god bild av de diskuterade frågorna.

Några reflexioner tränger sig på vid läsningen. Anna-Lenah Elgström skriver att "den stora massan i Spanien är utomordentligt fientligt inställd till kyrkan, därför att den är övertygad om att prästerna med sin egoism och världslighet och sitt partitagande för de besuttna har stor skuld i folkets elände". Liksom fru Elgström är anmälaren övertygad om att kyrkan i Spanien under senare tid utövat ett ödesdigert reaktionärt inflytande. Men detta torde ha blivit möjligt just därför att en stor del av det spanska folket — ehuru kanske icke en majoritet — långt ifrån att vara fientlig mot kyrkan är henne naivt hängiven och därför följer prästernas order; på annat sätt kan det knappast förklaras att väldiga väljarmassor, tillhörande den obesuttna och t. o. m. den fattigaste befolkningen, hela tiden följt de konservativa riktningarnas paroller. — Agne Hamrin betonar Italiens stora förluster under det andra världskriget. Enligt de av honom använda, såsom osäkra be-tecknade uppgifterna skulle Italien ha förlorat omkring 75.000 man i stupade och 470.000 man i saknade, dvs. huvudsakligen fångar. Det anmärkningsvärda synes vara dessa förlusters litenhet och framför allt det ringa antalet dödade i jämförelse med antalet saknade. Till belysning härav kan erinras om att Italien under det första världskriget förlor-

rade över en halv miljon enbart i stupade. Siffrorna tyder på att en desorganisation, som med tanke på fascismens anspråk är svår att fatta, härskade i Mussolinis Italien. Varför var detta lands krigsinsats så obehövlig och misslyckad i jämförelse med alla andra större stater? På denna fråga, som gång efter annan ställdes redan under krigsåren, har man såvitt bekant ännu icke fått något rimligt svar.

H. T.—n